URRILLA
31
ASTARTIA

BILBAO 1933

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua... 6,00 Irko. Iru ilab.
Bilbao'atazkua 7,50 "
Idazki-Itunmena 62,00 " urte
Atzarrijetakuak 100,00 "
BELDAYEN ITUNDUBA

XXI urtia | Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.º | 234 Idazkutxa | 17.810 Urrutizkiña | 6.520 zenbakija

Egunekua

Esker-eskumak

Españaŕ eskeŕ-eskumak, euren aŕtian buŕukaldi gogoŕak egiten ba-dabez, be, euzkotaŕon kaltez ezer egin biaŕ danian, edeŕto besaŕkatuten dira, ta anaiasunez alkaŕ aŕtu.

Madrid'ko "A B C" eskoiaŕ izpaŕingi ezagunak, aurtemein, Euzko-Araudi kaltezko idazlan bat argitaldu eban. Eta Bilbao'ko "Liberalak", idazlan areri edeŕ eretxiŕa, bere eskeŕtaŕ ingoskijetan beŕaŕgitaldu eban, ta bere eskeŕtaŕ irakuŕle puŕukatubei irakuŕteko emon.

Ona emen, irakuŕle, españaŕ eskeŕ-eskumak anaiasunezko eretxi baten batuta. Eta ezta au aŕitzekua: españaŕak, ba, euzkotaŕoi kalte egiteko danian, eskeŕ ta eskoi, atze ta auŕe, danak soin baten txoŕtatuten dira-ta.

卐 卐 卐

"A B C" izpaŕingija españaŕa da, españaŕa ta eskoiaŕa, ta bakaldaŕ puŕukatuba.

Eta españaŕa dalako, euzkotaŕon areyua da; bakaldaŕa dalako, euzkotaŕon eskubidien auŕka dagona. Eta españaŕa, bakaldaŕa ta eskoiaŕa, iru gauza oneik batera dalako, euzko-usaña daukan gauza gustijen areyo agirikua.

Azkenengo egunotan, Madrid'ko "A B C" españaŕa ta bakaldaŕ izpaŕingijak, Euzko-Araudija'ren belaŕija ikusi dau. Eta ikusi dabeneko, exa-txakuŕa eŕbijaren atze-ziaŕ zaunka asten dan lez, "A B C" bakaldaŕa Euzko-Araudija'ri zaunka asi da, datoŕen igandian egingo dan eŕi-eretxija bidezkua ixatia gura ba-da, auteskunde-mayetan alderdi gustijetako ordezkarijak esku aŕtu biaŕ dabela ta abaŕ esaten.

Galiziŕaŕai be, jauŕkunak, baldintza auxe eskatu eutsela uaŕtuten dau, euzkotaŕontzat be neuŕi bardiñak ixan biaŕ dirala esateko.

"A B C", autu onetan, epaikari zuzena lez ageŕtu gura da; baña, Euzkadi'k Araudi ziztrin bat eskuratzeko barik azkatasun osuagaz jaubetuteko eskubidia daula ageŕtu biaŕ daunian, zuzen ageŕtu biaŕian auŕkitzen dan zuzuiza, (justicia) okeŕtu-eiten yako. Eskoiaŕa dala be, Goikua'ren amaŕ agindubetako saspigaŕen agindubaz aiztu -egiten da, ta geidiari bide page kendurikua atzera ordandutiaz, atzeratu.

"A B C" bakaldaŕ puŕukatuba dan eskoiaŕen izpaŕingija, Euzko-Araudija'ren auŕka zaunka asi da.

Eta Bilbao'ko "Liberal" zozolistuak, eskeŕtaŕa ta urtzingia dan izpaŕingi ezesgaŕijak, "A B C" eskoiaŕa, bakaldaŕa ta uskuŕtzaliak Euzko-Araudikaltez idatzi daun gustija beŕidatzi dau. Eretxi baten bustaŕtuta geratu dira, asmo baten sendotuta. ¡Euzko-Araudija'ren auŕka bijak...! Eta gero, euzko-usaña daukan gustijai kalte egiteko eskeŕtaŕ urtzingiakin bustaŕtuten diran españaŕ eskoiaŕak, jeltzaliakingo batasuna eskatuko dabe.

Eretxi bardingien aŕteko batasuna, baŕiz, bixi labuŕeko batasuna ixango litzake; ur -azpijan saŕtzen dan gaimelak ur-ganeratuteko biaŕko leukan aña aldikua.

"Oldozkunen batasuna ixanezkero—Sabin'ak esan eban—batasuna ona ta egin leikena da; au ixan ezik, baña, batasuna, berez deuseztuten da, ezpaya soŕtuten dalako.

Alkaŕen begiko eztiranak, banan gentzaz bixi leiekez; batuzkero, baña, euren zatitzea, itzuri-eziñekua (ebiiau-ezinekua) litzake."

Beraz españeraz oldoztuten dabenen eta euzko-eraz oldoztuten dabenen aŕteko batasuna, aldi labuŕeko batasuna ixango litzake; euzkotaŕoi auŕka egingo leuskiguen eskoiaŕ españatzaliak Madrid'ko jauŕdirako aldun autesteko lain aldirako geyen be, españatzaliak euzkoiaŕ jeltzaliakin gura daben batasuna, oŕetarakoxe bakaŕik da ixan be-ta: jeltzalion autaŕkijakaz Madrid'eratuko leukezan aldunakin, gure azkatasun eta eskubidiei aizkorakadaka iñarduteko.

Orixe da, ba, Euzko-Araudija'tzaz Madrid'ko "A B C" eskoiaŕ izpaŕingijak egin dabena be, ta orixe "La Constancia" ta Euzkadi'n argitaltzen diran enparauko eskoiaŕ izpaŕingijak egiten dabena be.

¿Españaŕ eskeŕ-eskumak asaŕatuta alkaŕi mustuŕak austen dabiltzala?

Bai, alantxe ixango da; baña zuk, euzkotaŕa, ba-da-ezpa da be, españaŕen aŕtian ez atzik saŕtu, otsuak otsokirik eztau jango-ta. Otsokija eztana ostera, ta otsokija eztan ori euzkotaŕa ta jeltzalia ba-da, otsokijen aŕteko eskeŕ eskumak beriala alkaŕtuko dira, jel-bildots otzana agin-aŕtian zatiŕuta danen-aŕtian jateko.

"A B C" eskumataŕa ta "El Liberal" eskeŕtaŕak darakuskubena be orixe da, ba: Euzko-Araudija'ri auŕka egiteko edeŕto bustaŕtuten dirala.

Madrid'erako aldun-gayak

Igazi dan igandia ixan zan Madrid'erako aldun-gayak aututeko iragaŕiŕa eguan eguna. Baña etzan ezer egin, arazo au azilan 9'gaŕenerako atzeratu eben-eta.

URIBIŤAŔTE'TAŔ IBON.

Temas vascos

Un error de interpretación en la toponimia barakaldesa

Cuantas veces hemos pasado, y lo mismo les habrá sucedido a muchos euzkeltzales, por el barrio de Alonsotegi, de la república de Barakaldo, nos ha cautivado la atención el precioso chalet que existe a su salida, entre la carretera y el río, el cual ostenta en visibles azulejos el nombre toponímico de "Loibe".

Creemos sinceramente que en su interpretación han sufrido un error; a nuestro juicio, su verdadero nombre es "Loibi", como vulgarmente le asigna el pueblo al lugar donde se halla enclavado, cuya clara etimología de "Vado del lodo" o "lodazal" salta a la vista.

La equivocación ha consistido, al parecer, en no saber interpretar el segundo elemento (bi) de este toponímico. Han creído que sería degeneración de "Be" (bajo), pero si se fijan bien observarán que el lugar está bastante aislado para recibir el nombre de "bajo"... Por el contrario, nuestra etimología concuerda admirablemente con el terreno, hermosa explanada, situada encima del río, que antiguamente sería un lodazal, donde no es extraño que existiese un vado por donde pudiera pasar la gente. Además lleva el aval del pueblo, que, como anteriormente hemos dicho, siempre le denomina a este lugar con el nombre de "Loibi", que ha sabido conservarlo hasta la fecha.

URDIOLA.

卐 卐 卐

Se desea conocer los nombres euzkéricos de los cabos Santa Catalina, de Lekeitio; Santa Clara, de Ondarroa; Santa Catalina, de Deba; San Antón, de Getaria, y la isla San Nicolás, de Lekeitio.

Rogamos también nos comuniquen cómo pudieran decirse en euzkera "cala", "embarrancar", "varar". Los nombres de peces y pájaros más conocidos en la costa vasca, "viento noroeste" y "galerna".

Un escritor vasco que trae entre manos un trabajo quiere conocer estos nombres y palabras; por lo tanto, harían un trabajo honroso para el euzkera quienes mandasen a esta página euzkérica cuanto sepan relativo a esta pregunta.

INGI BILDEGIA
Papelería del Oria
MORAIZ'TAR JOSEBA MIRENA
Teléfono. 154. TOLOSA

Auteskundiak

AGAREL

(Amaya)

Geure autaŕkija emon biaŕian auŕkituten gara geure Abeŕijaren eskubidiak zainduteko.

«Gure Abeŕija antziñan azkia ixan zan: bere lagijak leuzan, bere agintarijak leuzan. Orain España ta Pantze'ren jopuba da. ¿Noiztik ona?

España'ren menpian 1839'gaŕen urtetik gagoz euzkotaŕ batzuk: Araba, Gipuzkoa, Nabaŕa ta Bizkai'ko euzkotaŕak.

Pantze'pian lenagotik dagoz Laburdi, Zuberoa ta Benabaŕa; 1789'gaŕen urtetik ona.

Ori baño lenago atzeŕitaŕen jaunakin batu ziranaŕen eurekin lagi batzuk elebezan. Orduban be euzkotaŕak euren lagidijak lebezan eurentzat eta lagidijak bakaŕik ez euren agintari berezijak bere bai.

¿Euzkotaŕak oldez emon dautsez atzeŕitaŕ lateŕi bi oŕei euren eskubidiak?

¿Bai-ete? ¿Noiz eta nun?

¿Ez-ete? Orduban eskubide oŕeik geugan dagoz: ostu-egin dauskubez geure lagi ta ixakera berezijak. Ori ta gusti baña guk eztogu galdu gure eskubiderik. Otian eskubidiak galdu ezpa'doguz atzera egin biaŕ dauskubez ostu egin dauskubezalako. Eskubide oŕeik garai onetan geuganatuteko erarik onena geure autaŕkija da. ¿Norentzako ixango da geure autaŕki ori?

EUZKAŔ ARAUDIJAREN ALDEZ.

卐 卐 卐

Autaŕkija noberaren eskubidiak zainduteko ba'da, noberak noberaren eskubidiak beti dauzalako, autaŕkija emon barik galdiŕutia ezta azke. Geure autaŕkija zuzena ta bidezkua danaren aldez emotia biaŕezkua da. Eskubiderik ezpa leugu autaŕkija emon barik geldiŕutia noberaren eskuban egongo litzake baña eskubidiak doguzalako eztago geure eskuban.

卐 卐 卐

Autaŕkija noberaren asmuak, eskumenak eta eskubidiak zainduteko dalako ezin leike saldu. Autaŕkija salduten daunak eztaki zer-ete dan autaŕkija ez asko ez gitxi. Autaŕkija noberarena bakaŕik-da, autaŕkija ezin leike iñori emon. Gure eskubidiak ez bestiarenak zainduteko dalako.

¡Abeŕtzalia autaŕkirik ezin legike saldu!

Abeŕtzalia, datoŕan ilaren boskaŕenan zeure Abeŕijaŕen autaŕkija emon egixu!

Izpar urtenenak

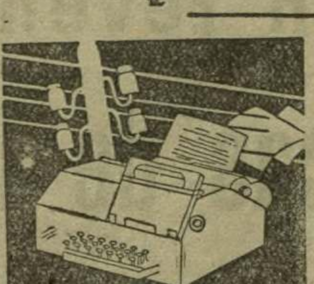

Gazteiz'ko jayak.-Jel-alderdiko aldunen batzarra.-Bizkai'ko alderdijak.-Barnés jaunaren itzak. - Sasiain'en omenezko oturuntza.-España'ren erriketea. - Maura'ren itzaldijak. - Prieto Valladolid'en.-Painlevé'ren erijotza.-Cuba'ko oporketea

Igandez egin ziran aundikiro Moratza'taŕ Matai zanaren oroimenezko jayak. Bizkaya, Gipuzkoa, Araba eta Nabarra -aldetatik notintza ikeragaŕijak juan ziran. Goxeko amakaikagaŕen asi ziran itzaldijak. Lenengo mintzatu zan Erkoreka jauna beste izlarijan auŕkezpena egiteko. Gero Agiŕe'taŕ Joseba Andoni, Queró'taŕ Joseba, Valera'taŕ Perdinanda, Madariaga'taŕ Eŕamun, Bezeŕa'taŕ Imanol jaunak itzegin eben. Gustijen atsegiñerako itzaldijak etziran ixango, baña Euzkó-Araudijaren zabalgunderako etziran txaŕak be ixan.

Ostian ibilkunde bat egin zan Dato -Txaidez Aldundi-auŕeragiño. Emen ezaŕi ebezan amaikatxu koroi edeŕ Moratza zanaren oroigalu-auŕian. Bilbao'ko abespetzak eta Donostia, Bilbao eta Gazteiz'ko erespatzak jo ebezan eresi edeŕak.

Aŕatsaldian, ostera, antzoki bitan ixan ziran jai politak. Onela amatu ziran igandé jai edeŕok. Moratza zanari zor yakon oroimena emon eutsen euzkuak.

Euzko-Alderdi Jeltzaliaren aldunak euren batzaŕ nagosija euki eben. Batzaŕ onetan gauza gaŕantzitsubak erabili ziran eta ixentau ebezan Abeŕi-batzaŕerako aldunak. Amabots aldun dira ta gustijen eritxi ixentau ebezan amabostok. Auteskundietzaz etzan ezertxu be erabili, askok itxadoten eban zerbait jakin zala baña. Bizkai'ko alderdirik geyenak batzaŕ oŕen zain egon dira. Alderdi onen indaŕa dikur antzu oŕek.

Bizkai'ko eŕadikalak be bakaŕean jokatu gura dira datoŕzan auteskunde oneitan. Sosolistuakaz batuta-barik utsean obeto duazalako ustia dauke. Bijar ixango da euren batzaŕ gurena aldun-gayak ixentauteko.

Bizkai'ko eŕadikal-sosolistŭak be batzaŕa egin eben eta erabaki askoren aŕtian auxe ontzat emon eben: euren alderdikuak zintzo jokatu dagijela Euzkar araudijaren aldez.

Larunbata gabez batzaŕtuko zirala komunistak entzun zan, baña datoŕen larunbata gaberaŕte atzeratu dabe euren batzaŕ nagosi ori. Aldun-gayak ixentau gura dabez.

"El Socialsta" izpaŕingi pestiak zabaldu daun izpaŕ zitala dala-ta askok uste ixan dau euzkar araudijatzazko auteskundiak atzeratuko zirala, baña eztago olakorik. Galano jaunak, beintzat, orixe esan dausku.

Madrid'en dagozan euzkotaŕak guŕdibil andi baten etoŕiko dira igandian araudijaren aldez euren autaŕkija emoteko. Erabaki onek pozez beterik itxi dauz gustijak, euzkoen eŕijaganako dauken maiasuna erakutsi dabelako.

Gipuzkoa'n ixan da España'ko Ikaskuntza sala bere gain daukan erkaltseña dan Barnés jauna. Itzaldi luze baten goraldu eban euzkotaŕen gogo bixija eta al dabena egingo daula Gipuzkoa'ren aldez atzaldu eban.

Igandian egin eutsen gorasaŕe bat Sasiain jaunari Beŕeun notin jezaŕi ziran maikide eta Zartza emakumiak opaldu eutsan oturuntza. Sasiain jaunak eskeŕak egin eutsezan an batu ziranai.

Gipuzkoa'ko azkenengo ondamendijan ezer barik geratu diranai zerbai emoten asi dira. Eŕenderi-aldeko sendi batzuberi oidalako diru-piluak emon dautsez.

Ostikolarijen aŕtian ainbat jokaldi ixan ziran. Gorenguak, geuretzat, Ibayondo eta Mendizoŕotza'kuak. Arenas eta Athletic jokatu ziran Ondaŕeta'ko zelayan eta etxekuak galdu eban. Batak lau eta bestiak bat bakaŕik saŕtu ebezan. Gazteiz'en ostera, "Alavés" ak iru eta Barakaldo'k bat.

Donostia eta Zaragoza be jokatuteko ziran, baña atzeratu zan jokaldi au. Tolosa eta Osasuna be auŕka jaŕi ziran. Osasuna'k biŕindu euzan tolosa'ok.

France-aldian gixon ospetsu bat il da. Painleve lango eŕiketalari asko etziran ixango orainguan. Eŕkaltsein gustijen buru ixan zan lenago. Bere omena oso baŕeyatuba eguan toki gustijetan.

Igandian batu ziran España'ko sosolistoen gastedijak eta batzaŕ oŕetan erabaki eban etzebala jasango fascisten itzaldirik. Onean ezpazan txaŕean, baña bedaŕ txaŕ, oŕeik kenduko ebezala. Biar danian gudari-sail bat ba litzan gastedijak gertauko dabez.

Madrid'etik aldun-gai ziran Cordero, Saborit, Fabra Rivas eta Muiño jaunak eztabe euren ixenik ikusi gura olako aldun -gai eeskadetan. Orain ordezko baŕijak idoro gura dabez.

Metropolitano antzokijan mintzatu zan igandez Ortega y Gasset jaunak. Azaña eta bere adizkidien eŕiketearen aurka itz -egin eban, gogor egin be gero.

Arakistain sosolistuak be gauza batzuk esan ebezan itzaldi-antzean doistaŕen aŕteko sosoistoen gora-berak atzaldubaz.

Cuba osuan opoŕketa nagosija egingo dabe irurogeta amabi orduz. Ikeragaŕizko egon-eziña sentitzen da alde gustijetan. Matanzas eŕijan luŕa jota geratu dira ainbat zubi. Bultzijak be iruli dabez eta salokijetan saŕtuten dira goseti piluak.

Calahorra eŕijan itz egin gura eban Maura jaunak be eŕiko gustiyak asi yakozan txistuka eta laidoka. Azkenian apurtu ebezan antzokiko jarlekubak be eta Logroño'ko eŕtzaŕak etoŕi ziranian bakiak egin ziran, baña Maura'k ezeban itzik egin.

Algeciras-alderuntz urten dau itxasontzi batek España'ko Eŕkalpuruba baŕuban dabela. Marruecos ingurubak ikusteko goguaz dua.

Cádiz-aldian gertu dabe eŕadikalen aldungai eŕeskadea. Mauratarakaz alkartuta jokatu dira, eta sosolistuak ostera bakaŕik duaz.

Prieto buruk itz egin eban igandian Valladolid urijan. Alba eta Lerroux jaunaen auŕka itz gogoŕak jaurti ebezan. Euzkoaraudijetzaz aztu egingo zan-edo.

France-aldetik ekaŕi dabez Blasco Ibáñez zanaren gorpuba. Valencia osua txaidietan ibili zan eta milak eta milak goraldúten eben gixon ospetsu aren ixena. Antzokijetan be jayaldi andijak egin ziran.

Euzkotar umien aldez

—"Anetxu, zidia al da ala astoa?
—Ez, Piliberta, aria da."
Henry Bordeaux.

(La Nouvelle Croisade des Enfaust.)

Nere azkeneko idaztiaren gayari jaŕaituaz, neure ustez gaŕantzi aundia du ta, neuri txikitan gertatutako gauza bat esango det, ondo goguan daukat ba, urte asko igaro bai dira ere.

Ni, txikia nintzanean, lekaime batzuen ikastetxera juaten nintzan.

Lekaimeok, loŕaileko aŕatsaldietan, ikastetxeko eleizara eramaten ginduzen Ama Neskutzaren eleizkizunak (mayatzeko loriak) egitera.

Eleizkizun osoa eŕderaz egiten zuten, eta gauza aundirik ulertzen ez gendualako, ez ginion apaizak irakuŕten zituan gauzari batere yaramonik egiten.

Baña eleizkizunen azken-aldean egiten zuan otoi batek, ume gustiok adi-adi kulpitora begira ipinteko ala zuan:

¡Otoi ura zan polita!
¡Otoi ura zan gure begikoa!

Otoi ura aztean, gure biotzak bere igikera arindu egin oi zuan.

¡Ainbeztera, nokotxe aŕara egiten zigun baŕuan!

Apaizak "Ofrecimiento de la flor" esanaz batera danok alkaŕi begiratu oi ginion, eta begiratu onek auxe esan nai zuan:

"Ara, gauŕ ere esango din."

Eta poz-pozik egon oi giñan apaizaren españetatik txintxilika bere otoya entzuten.

Eta "Harto veo que es indigna de vos" itz abek esaten zituanean nexka koxkoŕ gustiok alkaŕ besoanjo ta alkaŕi iŕi-paŕez begiratu oi giñion eta al genduan ixilena, lekaimeak ez igertzeko eran alkaŕi esan:

"Ara, Ara, esan din, esan din."

¿Zerk ematen zigula ainbesterañoko ardura uste dezute?

Ba, onetxek: Guk "Harto veo" itz oyek biak, arto beroa esan nai zutela uste genduan, eta gaztetxoak izan aŕen (amaŕ edo amabiren bat urte) bai genduan Ama Neskutzatzaz geure iritzia.

Bai giñikigun Zerutaŕ Bakalduna, Jaungoikuaren Ama ta ilkoŕen poztasuna zala, ta, alegia... paŕegure aundia ematen zigun Ama Neskutzak arto beroa jaten zuala entzutiak.

¡Ezta "Txotxapaindu'ko" amama izan ba'litz ere aundiagorik!

卐 卐 卐

Gauza beŕia da oraindik eta danok biotz begietan eukiko dezute Gipuzkoa'ko seme eŕukaŕi bati gertatu zayona.

Ez det ezeŕ azaldu beaŕik, danok dakizutelako, geure odoleko, ta geure izkuntza-8dun mutil zoritxaŕeko oni gertatua.

Bere izena aitatzea naikoa det.

IDIAKEZ'TAŔ PANTZESKA.

卐 卐 卐

Hombre pundonoroso gizon iltzalea, hombre avaro eŕotako gizona, harto veo arto beroa...

Onelako kirtenkeri ikaragaŕiak esaten dituztela ikusitakoan, irakasle erdeldunak, gure ume danak buru gogoŕak edo tontolapiko batzuek dirala uste izaten dute.

Uste onetatik erten du "Bizkaino burro" esaerak.

Uste onetatik eta euzkeldun umea ez ezagutzetik.

AŔITOKIETA

Kindu deuna ziñopa

Eŕoma'taŕen antziñako zaŕ-batzaŕeko aldun baten semea zan Kindin. Aberastasun aundiak eukazan bere aitak eta kaisaŕarekin artuemon aundia. Doibatza sortu zanez gero, izugaŕizko jazarpenak jasan beaŕ izan zituen lenengo kistaŕak. Baña ziñopak ixuri eben odola geroago emai bikañagoak erakartzeko azia izan zan.

Ez dakigu noz bildu zan sinismenaren baŕutira Kindin deuna. Eutiken doipuruaren garayan uste da. Adimen azkaŕeko gizona zan. Ugutzau zaneko asi zan belduen bidetik sutsu ibiltzen. Kisto'ri eutson maitasun beroak aizatzen eban.

Kepa deunaren aulkian Kai deuna jesaŕi ta bereala agertu eutson ari biotz-baŕenean aspalditik erabilan gogoeta bat. Aŕtean Josukisto'ren izena entzun ez eben luŕaldietara sinismenaren argia zabaltzera joan nai ebala; Galia'ra bereziki. Poz-pozik onetsi eban doipuruak Kindin'en asmoa ta beste sinismen-zabaltzale asko lagun zituala, aberastasunak eta sendi itxita, Galia'ra sartu zan eta Amiens-uriraño bereala eldu. Landukaitza zan lur a; lan neketsua egiteko; eta masti zabala lantzeko. ¿Zer ez dagike, ordea, Josukisto'ganako maitasunak aizatzen daun gizonak?

Kindin lanean asita bereala, oro itxura -aldatu zan luŕalde a dana. Goizpaŕaren argiak argiztatzen zituan adimenak eta Kisto'ren mitasunak gaŕetan autu biotzak. Indaŕ aundia artu eban aurki Doibatzak Amiens'en. Izan be itzetan baizen altsua zan egiten be Kindin deuna. Alatzen bidez laguntzen zituan saŕi bere zabalgundeak. Josukisto'ren izena oguzi orduko, uxatzen zituan deaŕoruak. Maiz osatzen zituan gaxoak, elbaŕiak zutundu-arazi, itxuak argitu. Alde gustietan goratzen eta aintzatzen eben Kindin deunaren jarduna eta bidenabaŕ Jaungoikuaren izena onetsi.

Rocio Varo zan ordun Galia'ko jaurle ta arengana jo eben Kindin'en egiteak salatuz. Kisto'ren arerio amoŕatua zan jaurlea ta abegi ona egin eutson salakuntza zitalari. Gizona atxilotu ta epai-maira eroateko agindu eban. Eroan eutsoen-eta, jaurleak diñotso: "¿Zaran sendikoa izanda, zelan atzipetu zaitue ezjakin oŕeik? ¿Zelan betetzen dozuz kistaŕen oitura lotsagaŕiak?"

Kindin'ek erantzun eutson: "Kistaŕen oiturak garbiak eta zeatzak dira eta nire buruari egin neikion aintzarik aundiena da egiazko Jaungoikua gurkatzea".

Oso mindu eban jaurlea erantzun onek eta bizkaŕean zartailuz gogorki zartatzeko agindu eban. Jopuai bakaŕik ezartzen yaken zigoŕ lotsagaŕia zan au. Alabere, poz -pozik artu eban Kindin'ek zigoŕa ta oñazepean Jaungoikuaren izena onesten eban atergabe. Oñazeak jasaten zituan bitaŕtean, abots aundi bat entzun zan inguruan: "Jasan egizu, Kindin, adoretsu. Ni naz zure izenean zartatzen nabena ta nik emango dautzut oñazeai eusteko adorea ta kemena". Eta une atantxe tximistak jo izan ba'lituanez, zeŕaldo luŕera jausi ziran batbatean zartalariak.

Ez eban, oŕatio, egite onek jaurlearen biotza bigundu. Areago amoŕatu, bai; eta espetxe ilun batean Kindin sartzeko agindu eutsen bere otseñai. Gure deuna espetxera sartu zan unean, goiko argiz zearo argitu zan aretoa eta gaberdian zeruko gotzon batek, lotuta euken kateak ausi eutsozan eta uriko zea agiri batera eroan eban. An ikusi eben uŕengo goizean uriko biztanleak Jaungoikuaren izena onesten.

Jakin eban jaurleak alatz baŕi au be eta otsein batzuk bialdu zituan Kindin baŕiro atxilotzeko aginduz. Areik, baña, gure deunaren itz sutsua entzun ebenean eta egiten zituanak ikusi, kistaŕ egin ziran.

Bildurtu zan zerbait Riccio Varo; baña ez eban burua makurtu. Axeka artuko ebala bere algetasuna eŕiak-eta, Kindin'en bizia zelanbait laburki etetzea erabagi eban. Oñaze-tramankuban jartzeko agindu eutsen otseña eta oñaze-bitaŕtean, buru zartailuz jotzeko soñean eŕdiragiño... eta adoretsu egoan, alabere, Kindin... oñaze izugaŕiak alai eta pozkiro... Jaurlearen gogoa sutu beaŕ an...

Oñaze bakan eta izugaŕi onein buruz da, Amiens'ko uri osoa biziko ... eta jaurlearen aurka matxinadara... rian ebilan. Asaŕea itzetatik egitera... ak eroango ete-ebanaren bildurrez... agindu eban ixilean ateratzeko Kindin... na uritik eta Augusta eritxon uri... teko. Riccio Varo be ara joan zan... keinte aundiak egin eutsozan lenengo... naren zutitasuna onean makurtu... Zutik iraun eban, ordea, arek. Ondo... ezinda, eŕegailu gorituz aren soñe... bera eŕetzeko agindu eutsen otseñai... atzalpietan zulakatzeko iltze zoŕotzak... ze oneik gustiak adoretsu jasan... burua moztu eutsoen eta onelan... eban, eriotza izugaŕiaren bitaŕtez... to'ren sinismena kementsu zaindu... paen buruntza edeŕa Kindin deunak... 'gaŕen urtean.

A. TA...

Rodríguez Albontsa de...

1531'gaŕen urteko garila-ga... jayo zan Segovia'n Rodriguez ... Rodriguez Didaka eta Gomez ... naŕ-emastien seme.

Uzkurtzaletasunaz eta ekandun gu... duraz azi leben bere gurasuak.

Gastetxu Alcala'ra jun zan ikas... baña, il yakan lasteŕ; eta ikaskuntza... eta atzera egin leban Segovia'ra, ... durea buruganatzen. Emaste ona... beronegaz ezkondu zan. Garaŕen ... leutsen, bai, bere buruba; ariago bi... -donekundiari. Jaupataŕa saŕi zan... nak aŕtzen leuzan, eta Uzkurtz-bidea... tan utsik eleban egiten. Goiko Jaun... ganagotu gura ixan leban; eta ... estubaldijak bidaldu leutsazan. ... auŕera ezik, atzera joten asi yakon... tia, gexoaldi-oste, il yakan. Alaba... bayari ta onegiñai emon leutsen. Ba... kaŕa egin leutsan Josu'ren Lagundi... ezeinbati; etak otoyari lau ta bost ... iarduten leutsan. Buru-ilkuntzea... eruaten leban. Arako baten semia ... eta buruba alargun eta semetxoka ... Josu-Lagundiko nagusijai ansi ... eben eskatu leutsen. Beŕogei urte... arian. Garbayak eta buru-ilkuntzak... kaldu egin leben. Lagundi'ko ... gauza ixango elebelakuan, aŕtu... tzeko atzera yakazan. Lekaidekuan... ña, goiko argiz argituŕik edo, ... ixango zalakuan eta, aŕtu egin ... lencia'n 1571'gaŕeneko urtaŕila-ga... saŕtu zan saŕbaŕi; eta andik ... -buru Mallorca'ko Palma'ko ikas... bidaldu leben. Emen lekaidekundea... ban; eta zaŕtzaro edeŕeraŕte bizi ... atezain.

Saŕbaŕi, Jaungoti uts utsa zan... kañitxak egiñezkero, gero ta ... bitasuna maŕe leban bai, eta jabe... du, ardurarik andijenaz zaindu ... ŕenak baña eleutsan gentzarik ... dikun zikiñak burura ekaŕi; ... xantz loitsuz agiri; aragi-igikuna... ta onetariko ziltzaldi asko ... bontsa'k, baña, gogoŕ jaŕkitzen ... jotza goiko Janagana jaso, Miren ... garbi deunari dei, gotzonai ... Josu-Kisto guruztaldubaan jaŕ... egin, soña nekaldu ta makaldu, eta... jaŕ ixaten zan beti. Etzan baña ... txeŕena; izkanbil andijak erazo; ... tzi ta luŕ-jo erazo-samaŕ, antzo ... irudiz edo gixantzaz ageŕtu, ... gura lebala-ta, ekin; gentzaŕik-... Mingotza ta gogoŕa ixan leban ... jazaŕkaldi au; etzan baña adorea... bijozkatu. Gora bijotza, ta zatiŕu... kemen, Jaunak urgaziŕik, zatiŕu ... leuzan arerijuak.

Gatxetan, be, gaena ixan zan... txaŕto, untzufuntean min, izteak ... beldarijua saŕi, buruko miñak... tara Josu-Kisto'rekin gorantza ... guala lirudijan. Zaŕago, ta il ... bak atzerago, buruba makaldu ... Aŕa gura, Aguŕ, Miren eta ... txubak, aiztu egin yakazan; ... burubak eta espan-miñak lagun... bijotza min gaŕatzetan murgil... ungiak oratu, oyan etzaun-erazo... du egin leben, aztindu, ziñopak... ixan ziran baño ariago. Betak... ko Jaunagana jaso bijotza, eta ... eta geyago, Urtzi Jaunak ... jasan gura leuzala esaŕen leutsan ... bere oben-ordain eta Josu-Kisto'r... -lagun. Asko auŕeratu zan ... kunde-bidez.

Ekandun gustijetan auŕera... deŕtasunau bikaña, siñesmenaren... gura-agindubak betetan goren... -egijak ziñezten iosi-gogoz... 'gaz ustutu ta itxaropentsu... maŕetan bijotz gori, geidia ... geidiari onegiten ... Amaganako eraspentsu ta ... Oteundoba gurtu ta aŕtuten... ne lan deundu zan; eta ... zan Jaungua'ren besuetan. ... purubak deunen leŕotan idatzi ...

M. R...

MUXIKA

EUZKEL-IXENAK.—Lauzirika'taŕ Silbester eta Odriosolo'taŕ Nekane'k, alabatxu bat ixan dabe, ta ugutzan Miren euzkel-ixen poliŕa ezaŕi dautse.

Apraiz'taŕ Joseba'ren emastiak be, semetxu baŕi bat ixan dau, ta onek be Joseba euzkel-ixen begikuaz ugutzatu eban.

Asketa'taŕ Imanol'an emastiak be semetxu bategaz geŕu dau sendija. Baña oneri, semetxu baŕijak ekaŕi eutsan poza, egun herian etxian ixan eban subak kendu eutsan.

Gixagaxo aundijari, ba, etxla osuan eŕe yakon; negurako gordeta eukazan lasto ta enparauko abere-jakijak be bai. Aŕto ta indijabak be eŕe yakoz, baŕa kortako bei ta txalak be.

Kalte aundijak ixan dauz, gixon onek. Eta alan be, emastia ta jayopaŕitxuba bixirik atara dauzanian, pozik dago.

Emastia ta jayopaŕitxuba, atetik atara ezinda, leyotik atara biaŕ ixan ebazan. Zoritxaŕik naikua ixan dau Imanol gixagaxuak.

NASKALDIJA.—Uribe'taŕ Paskale ta senaŕa, Bilbao'ra juan dira. Bilbao'ra juanda auŕkitzen da Zugadi'taŕ Andere emakume zintzua. Urkiola'tik etoŕiŕa emen ikusi dogu Arbe'taŕ Mikel. Zorijonak.

BEDERATZIUŔENA.—Igazi dan egubaztenian Ariatza'ko txadonan asi zan Gandarias'taŕ Julene abeŕtzale zintzua ixan zanaren gogo-aldezko bederatziuŕena. (G. B.).

JAUPARI BAŔIJA OKA'RA.—Etxebaŕia'taŕ Pirmin jaupari aguŕgaŕija Oka'ra etoŕi da, eta okataŕak pozik, dagoz, jaupea entzuten-eta iñora urten biaŕik eztabela ixango-ta. Zorijonak.

TXINDOŔ-KUMIA

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA

Erlojuak ondo ta merke atondu... baŕ- baŕijak saldu be...
Olealdekoa'tar Dan...
Artekalle, 40.—Bilbao